

16. 7. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Společné jmění manželů, jeho rozsah a exekuce od 1. 1. 2014

Přijetím zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník v platném znění (dále jen jako OZ) a navazujícími změnami zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů[1] (dále jen jako o.s.ř.), a zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů[2], došlo s účinností od 1. 1. 2014 k určitým změnám v oblasti manželského majetkového práva, tj. společného jmění manželů. Tyto změny pak mají dopad i do oblasti exekucí.



I podle OZ je součástí společného jmění vše, co nabyl jeden z manželů nebo oba manželé společně za trvání manželství, a to včetně zisku z výlučného majetku jednoho z manželů (zde se může jednat např. o čistý zisk z nájmu bytu, který vlastní pouze jeden z manželů). Výjimky z tohoto zákonného pravidla pak stanoví § 709 odst. 1 OZ. Součástí společného jmění tak ze zákona nejsou např. věci sloužící osobní potřebě jednoho z manželů jako šatstvo nebo to, co nabyl jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví. Zde poukazujeme na to, že OZ na jedné straně stanoví, že součástí společného jmění není to, co nabyl jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví, současně ale stanoví, že součástí společného jmění je zisk z toho, co náleží výlučně jednomu z manželů. I podle důvodové zprávy k OZ by tak měly být součástí společného jmění např. zisk z nájmu domu patřícího výlučně jednomu z manželů, ale nikoliv už příjmy do výše nákladů. Reálně by tak ovšem v tomto případě manžel vlastnící výlučně např. rodinný dům nezískal do výlučného vlastnictví nic a celý zisk by byl ve společném jmění. Stejně tak by dle pravidla o zisku náležícím do společného jmění zřejmě měly být součástí společného jmění úroky připisované k jistíně uložené na účtu u peněžního ústavu, dividenda, apod. - manželovi jakožto výlučnému vlastníku by tak vždy zůstávala ve výlučném vlastnictví pouze původní majetková hodnota a nikoliv též zisk nabytý z této původní majetkové hodnoty. Výjimkou by zřejmě nebyla ani situace, kdy by vzrostla majetková hodnota patřící do výlučného vlastnictví jednoho z manželů v důsledku nárůstu cen na trhu, když celý tento nárůst by byl výnosem, který by se nesnižoval o náklady, jelikož by na takový nárůst žádné vynaloženy nebyly.

Výslovně již nová právní úprava neobsahuje ustanovení, podle něhož majetek nabytý jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela nepatří do společného jmění manželů. Domníváme se nicméně, že na tuto problematiku by měl dopadat právě § 709 odst. 1 písm. d) OZ. V tomto případě totiž bude majetek nabýván na základě právního jednání vztahujícího se k výlučnému majetku jednoho z manželů, tedy za majetek ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů a ve standardních případech nebude docházet k vytváření zisku, jelikož bude pouze transformována podoba příslušné majetkové hodnoty (např. na základě prodeje bytové jednotky ve výlučném

vlastnictví budou získány peníze nabyté do výlučného vlastnictví, příp. následně použité např. na koupi rodinného domu nabytého opět do výlučného vlastnictví).

Součástí společného jmění jsou nadále vedle uvedených aktiv taktéž dluhy převzaté za trvání manželství, nikoliv dluhy vzniklé v důsledku protiprávního jednání jednoho z manželů nebo dluhy uložené orgánem moci veřejné, jelikož tyto nebyly převzaty (smluvně). Výjimkou z tohoto pravidla jsou nově pouze:

- dluhy, které se týkají majetku, jenž náleží výhradně jednomu z manželů, to ale pouze v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku. Právní úprava výslovně nestanoví, za jaké období se bude zisk počítat. Nicméně za logické bychom považovali, pokud by se zisk počítal za období, kdy jeden z manželů určitou věc výlučně vlastnil a současně trvalo dané manželství, přičemž toto období by končilo dnem převzetí dluhu. Pokud by tak např. jeden z manželů vlastnil bytovou jednotku, kterou by pronajímal, zisk za vymezené období z této jednotky dosáhl 400.000,- Kč a uzavřel za trvání manželství smlouvu o úvěru na rekonstrukci této bytové jednotky ve výši 700.000,- Kč, měl by být součástí společného jmění dle našeho názoru pouze dluh ve výši 400.000,- Kč, tedy dluh odpovídající zisku z bytové jednotky a patřící dle § 709 odst. 2 OZ do společného jmění. Zbývající část úvěru (ve výši 300.000,- Kč) by již nebyla součástí společného jmění, nýbrž výlučným dluhem manžela, který je výlučným vlastníkem jednotky (jak bude dále uvedeno, majetek patřící do společného jmění by ale mělo být možné postihnout v rámci exekuce pro vymožení této zbývající části úvěru).
- dluhy, které převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého manžela, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny. Pokud by tak jeden z manželů např. zajistil bez souhlasu druhého manžela poskytnutí zápůjčky na zaplacení nájemného za užívání bytu, který si manželé najali za účelem bydlení pro rodinu (tj. běžnou potřebu rodiny), byla by taková zápůjčka součástí společného jmění. Součástí společného jmění by již ale dle našeho názoru nebyla zápůjčka převzatá za účelem koupě vozidla v případě manželů, kteří nemusí denně dojíždět za prací, když v tomto případě se zcela jistě nebude jednat o uspokojení každodenních ani běžných potřeb rodiny.

V rámci exekuce pak **může být postižen**:

- v případě **dluhu, jenž je součástí společného jmění**, jak **majetek**, který je **součástí společného jmění**, tak **výlučný majetek obou manželů** (viz níže uvedené ustanovení § 262a o.s.ř.),
- v případě **dluhu, který není součástí společného jmění** (typicky např. dluh převzatý jedním z manželů před vznikem manželství), **výlučný majetek toho z manželů, který na sebe dluh převzal**, a v **případech vymezených OZ též majetek ve společném jmění** (viz §§ 731 a 732 OZ). V těchto případech se ovšem věřitelé nemohou uspokojit z výlučného majetku toho z manželů, který na sebe daný dluh nepřevzal.

Podle ustanovení § 731 OZ se tak věřitelé jednoho z manželů mohou uspokojit nejenom z výlučného majetku tohoto manžela, ale i ze společného jmění, pokud se jedná o dluh tohoto manžela, jenž vznikl za trvání manželství (uvedené vyplývá z toho, že majetek ve společném jmění vlastní celý oba manželé a věřitelé se tak vlastně uspokojují z toho, co manžel, který má vůči nim dluh, vlastní). Ve výše uvedeném příkladu úvěru na rekonstrukci bytové jednotky by se jednalo o dluh ve výši 300.000,- Kč. Pokud by ovšem vznikl dluh jen jednoho z manželů proti vůli druhého manžela, bylo by možné vykonat exekuci na společném jmění pouze do výše, které by dosáhl podíl dlužícího manžela při zrušení a vypořádání společného jmění. To ovšem jedině za předpokladu, že manžel, který dluh nepřevzal, projevil nesouhlas vůči věřiteli bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl (mohlo by se např. jednat o vysokou zápůjčku přesahující každodenní a běžné potřeby rodiny získanou jedním z manželů za trvání manželství, která by nebyla dle výše uvedeného součástí společného jmění).

V souladu s ustanovením § 732 OZ dále platí, že věřitelé jednoho z manželů se mohou uspokojit z majetku patřícího do společného jmění do výše, které by dosáhl podíl dlužícího manžela při zrušení a vypořádání společného jmění, taktéž:

- v případě povinnosti manžela plnit výživné nebo
- jde-li o dluh z protiprávního činu jen jednoho z manželů (např. odškodnění za ublížení na zdraví v důsledku dopravní nehody zaviněné jedním z manželů) nebo
- v případě, že dluh jen jednoho z manželů vznikl ještě před uzavřením manželství[3].

V souvislosti s postihováním společného jmění je třeba doplnit, že v rámci nařízení exekuce je soudní exekutor oprávněn dle ustanovení § 42 exekučního řádu vést exekuci i na majetek, který však následně nebude exekucí reálně postižen[4]. Soudní exekutor je tak oprávněn vést exekuci na celý majetek patřící do společného jmění také tehdy, jde-li o vymáhání dluhu, který vznikl za trvání manželství nebo před uzavřením manželství jen jednomu z manželů (viz výše uvedené §§ 731 a 732 občanského zákoníku). Za majetek patřící do společného jmění se pro tyto účely považuje i majetek, který netvoří součást společného jmění manželů jen proto, že byl v souladu s OZ upraven zákonný režim společného jmění. Teprve až po nařízení exekuce by tak měl být zjišťován a prokazován skutečný rozsah společného jmění a prováděno jeho vypořádání pro účely provedení exekuce dle pravidel obsažených v § 742 OZ. K ochraně manžela povinného je dále v § 262a odst. 2 o.s.ř.[5] stanoveno, že výkon rozhodnutí (tedy i exekuci):

- srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu manžela povinného,
- příkázáním pohledávky manžela povinného z účtu u peněžního ústavu,
- příkázáním jiné peněžité pohledávky manžela povinného nebo
- postižením jiných majetkových práv manžela povinného

lze nařídit tehdy, jde-li o vydobytí dluhu, který patří do společného jmění. To znamená, že je výslovně stanoveno, že za situace, kdy dluh tvoří součást společného jmění, může být exekuce reálně vedena nejen proti majetku ve společném jmění, ale i proti výlučnému majetku manžela povinného. Proti výlučnému majetku manžela povinného tedy nelze vést exekuci jen pro dluhy, které nepatří do společného jmění, což odpovídá i výše popsané hmotněprávní úpravě. V případě exekuce prováděné prodejem movitých a nemovitých věcí je navíc manžel povinného nadále oprávněn podat ve smyslu § 68 exekučního řádu návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, příp. též excindační žalobu dle § 267 o.s.ř.

Na závěr ještě uvádíme, že z přechodných ustanovení novel o.s.ř. a exekučního řádu (č. [293/2013](#) Sb. a [303/2013](#) Sb.), není zcela zřejmé, dle jakého znění těchto právních předpisů se má postupovat v exekucích zahájených před 1. 1. 2014 (zda i v těchto exekucích lze postihnout majetek patřící do společného jmění manželů pro vydobytí dluhu, který vznikl před uzavřením manželství jen jednomu z manželů). Podle čl. LII části 44 zákona č. [303/2013](#) Sb. *exekuční příkaz vydaný po dni nabytí účinnosti zákona č. [396/2012](#) Sb. (tj. po 1. 1. 2013) v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. [396/2012](#) Sb. se řídí zákonem č. [120/2001](#) Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. [396/2012](#) Sb.* Zřejmě tedy ve znění účinném po novele provedené zákonem č. [303/2013](#) Sb. Proto by se spíše i v těchto řízeních měl aplikovat exekuční řád v aktuálním znění.

Ze shora uvedeného tak vyplývá, že největší změnou oproti právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 je, že:

- **součástí společného jmění jsou i dluhy převzaté za trvání manželství, i když se týkají výlučného majetku jednoho z manželů, a to do výše zisku z tohoto výlučného majetku;**
- **lze nově v exekuci postihnout i majetek patřící do společného jmění pro uspokojení pohledávky jednoho z manželů vzniklé před uzavřením manželství, nikoliv ovšem srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu manžela povinného, příkázáním pohledávky**

manžela povinného z účtu u peněžního ústavu, příkazáním jiné peněžité pohledávky manžela povinného ani postizením jiných majetkových práv manžela povinného, a to i v exekucích zahájených před 1. 1. 2014.



Mgr. Michal Štrof,
advokát



Mgr. Michala Králová,
advokátní koncipientka

[Advokátní kancelář Perthen, Perthenová, Švadlena a partneři s.r.o.](#)

Velké náměstí 135/19
500 02 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz



[1] Změna byla provedena zákonem č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a do § 262a odst. 1 bylo přidáno, že výkon rozhodnutí na majetek patřící do společného jmění manželů lze naříditi také tehdy, jde-li o vydobytí dluhu, který vznikl před uzavřením manželství jen jednomu z manželů.

[2] Změna byla provedena zákonem č. [303/2013](#) Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, a do § 42 odst. 1 bylo přidáno obdobné ustanovení jako do § 262a odst. 1 o.s.ř.

[3] Právní úprava účinná do 31. 12. 2013 v tomto případě neumožňovala postihnout majetek patřící do společného jmění manželů (viz např. odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 20 Cdo 887/2005).

[4] Tento názor zastává Expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. Stanovisko je dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#). Důvodem má být to, že v rámci řízení o nařízení exekuce, které probíhá ve velmi krátké době a při kterém se zkoumá pouze to, zda jsou splněny podmínky pro nařízení exekuce, od sebe nelze určit majetek, který je součástí společného jmění a nemůže být postižen exekucí (viz § 732 nového občanského zákoníku), ani majetek, který není součástí společného jmění pouze z důvodu jeho např. smluvního zúžení.

[5] Domníváme se, že toto ustanovení se bude aplikovat i v exekucích, a to na základě § 52 odst. 1 exekučního řádu.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)